

Redakce aktuální publicistiky

Podklady pro analýzu vysílání pořadu *Fenomén dnes*

Dramaturgie: Andrea Majstorovičová a Zuzana Šimůnková

1. Formát pořadu

Publicistický týdeník *Fenomén dnes* vysílala Česká televize od 4. ledna do 27. prosince 2007. Jednalo se o šestadvacetiminutovou publicistickou reportáž s premiérou ve čtvrtek ve 21.55 na ČT1 a v sobotu v 14.31 na ČT24. Dvaapadesátidílný projekt podpořila grantem na výrobu televizních pořadů Evropská komise. Grantová smlouva s EK zaručovala Redakci aktuální publicistiky nezávislost ve výběru a zpracování témat za dodržení podmínek smlouvy. Díky získanému grantu Česká televize zpracovávala vlastní redakční témata s možností realizovat zahraniční cesty a dodat tak svým reportážím evropský přesah. Na novém formátu se ve formě autorských dvojic podíleli zkušení televizní reportéři či publicisté a renomovaní režiséři.

2. Dramaturgie pořadu

V každém dílu *Fenoménu dnes* se dvojice autorů zamýšlela nad tématem, které ovlivňuje každodenní život běžných občanů v České republice a celkově v Evropě. Dramaturgové Redakce aktuální publicistiky vybírali ke zpracování témata společensky diskutovaná a významná, často skloňovaná také v agendě institucí EU. Vybraná témata vycházela:

- ze závažných společenských problémů /domácí násilí, islámský terorismus, nehodovost na silnicích, syndrom týraného dítěte, sebevražednost v souvislosti s duševní nemocí, projevy pedofilie, apod./

- významných aktuálních událostí /vstup Rumunska a Bulharska do EU, zavedení elektronického mýtného v Česku, česko-rakouský spor o JE Temelín, provádění školské reformy, apod./

- ze současných společenských jevů /diskriminace matek a starších lidí na trhu práce, rodičovství homosexuálů, zadlužování domácností, restituce majetku zabaveného šlechtě, nárůst obezity, život po léčbě nádorového onemocnění, apod./.

- z reflexe postavení rozmanitých společenských skupin s důrazem na rozvoj občanské společnosti /komunity, sto let skautingu, polistopadový vývoj neziskových organizací, ekologická témata jako např. alternativní zdroje energie, ochrana práv zvířat, biopotraviny aj./,

- z reflexe spojené s historickými daty /výročí komunistického převratu v únoru 1948, výročí invaze v srpnu 1968, výročí Charty 77, aj./

- z aktuálních společenských diskuzí o činnosti a roli významných kulturních institucí /Národní divadlo, Národní muzeum, Národní knihovna/.

Úplný seznam témat jednotlivých dílů včetně jejich anotací najdete v příloze.

3. Vznik reportáží a volba respondentů

Reportáže *Fenoménu dnes* vznikaly na základě námětu ze strany dramaturgů i z nabídky jednotlivých autorů. Klíčovým kritériem byla naléhavost a aktuálnost jevů a událostí v české společnosti. Tvůrci při zpracování využívali dokumentaristických postupů, redaktoři nepoužívali skrytou kameru ani jiné postupy obvyklé v investigativních pořadech /např. nahrávání telefonátů, aj./. Ve dvou výjimečných případech /reportáže *Bulharsko: příběhy z nejchudší země Evropské unie* a *Rumunsko: první rok v Unii*/ redakce odvysílala záběry skrytou kamerou již odvysílané tamními televizemi v souvislosti s korupcí na rumunské a bulharské politické scéně a ve státní správě.

Zpracování reportáží nesledovalo primárně politickou rovinu jednotlivých témat – největší prostor v nich dostávaly příběhy běžných lidí /např. pacienta, farmáře, rodiče, přistěhovalce, řidiče, a dalších/. Kromě respondentů tohoto druhu se v reportážích k tématům vyjadřovali odborníci, pracovníci neziskových organizací a představitelé státních institucí, v malé míře i političtí představitelé.

Domlouvání natočení reportáže probíhalo standardně v souladu s běžnou praxí ČT. Redaktoři oslovovali potenciální respondenty, pokud to bylo možné, sjednávali s nimi tzv. obhlídku /tj. předběžnou návštěvu u respondenta, při níž dochází k domluvě o natáčení/, vyhodnocovali vhodnost výběru respondenta do reportáže při konzultaci s dramaturgií a v případě souhlasu respondentů potvrdili dny a místa natáčení. Při natáčení s nezletilými osobami získala redakce souhlasy s účinkováním od zodpovědných osob /např. *Fenomén dnes* s tématem týraných dětí/. V případě odmítnutí natáčení ze strany respondentů vyhledali redaktor s režisérem, někdy s pomocí dramaturga, jiného vhodného respondenta, který s natáčením souhlasil. U právně sporných témat konzultovala redakce přípravu i výrobu pořadu s právníkem České televize Martinem Elgerem /např. *Fenomén dnes* s tématem pedofilie a dětské pornografie/. Dramaturgii není známo žádné porušení Kodexu ČT v souvislosti s přípravou reportáží pro týdeník *Fenomén dnes*.

Příloha: 1 /Seznam všech témat týdeníku Fenomén dnes/

Příloha: Témata jednotlivých děl publicistického týdeníku Fenomén dnes

Fenomén dnes, premiéra 4. 1. 2007 na ČT1

Název: Dlužit či nedlužit?

Až patnáct procent zadlužených domácností v Česku není schopno svoje dluhy splácet. Zadlužení jsme přitom čtyřikrát méně než je zvykem v západní Evropě. Proč lidé volí život mezi jednou a druhou splátkou půjčky, kvůli čemu se zadlužují a jak se z kolotoče splátek mohou zachránit? Jaký přístup mají banky a co si o neřešitelných dlužích obyčejných rodin myslí poradny, které se jim z nich snaží pomoci? Jakou roli hraje zavádějící reklama, nehorázné úroky nebo třeba nečitelná ustanovení na smlouvách? O tom je šestadvacetiminutová reportáž novináře Michala Komárka a režiséra Martina Dostála.

Fenomén dnes, premiéra 11. 1. 2007 na ČT1

Název: Bulharsko: příběhy z nejchudší země EU

Pravoslavné Bulharsko rozšířilo počátkem roku řady Evropské unie. Vysněné uznání snahy Bulharů o překonání postkomunismu zároveň přineslo nové rozčarování. V 27členné rodině Evropské unie se Bulhaři stali nejchudšími příbuznými. A to vyvolalo otázky, co vlastně Bulhaři v Unii získají a co ztratí. Náš štáb projel Bulharsko několik dní před vstupem a mluvil s normálními lidmi, s novináři i experty.

Budou se Bulhaři snažit žít podle standardů západní Evropy anebo zůstanou zmítaní černou ekonomikou a korupcí prorůstající do vysoké politiky? Co může přinést Evropa Bulharsku a co Bulharsko Evropě, na to se lidé ve městech, na venkově, na černomořském pobřeží i v médiích ptali redaktor Petr Kopecký a režisér Jan Reinisch.

Fenomén dnes, premiéra 18. 1. 2007 na ČT1

Název: Šibalové a taškáři

Ve statistikách si Česko stojí v míře korupce velmi špatně. Jsme někde na průměru střední a východní Evropy, ovšem výrazně zkorumpovanější ve srovnání s vyspělými zeměmi. Kolik se toho o korupci namluvalo v nejrůznějších vládních prohlášeních, kolik komisí pro její potírání bylo sestaveno. Zcela bezvýsledně. Zaměřili jsme se na tzv. "velkou korupci" - tedy činnost lidí, kteří mají spravovat veřejný majetek, ať už na komunální či státní úrovni. Nehledali jsme horké kauzy, spíše jsme sledovali co korupci předchází, co ji provází a čím končí. A kdo na ni doplácí tím, že nezasloužené požitky někde chybí a my občané kvůli tomu nedostaneme věci, které si předplácíme například v podobě daní. Politici někdy zlehčují své vlastní korupční chování slovy jako "šibal" či "taškář". Jak šibalská je to ve skutečnosti taškařice? Tyto otázky si klade reportáž redaktora Martina Jazairiho a režisérky Petry Ležákové.

Fenomén dnes, premiéra 25. 1. 2007 na ČT1

Název: Salam alejkum, Evropo

Když 7. července 2005 bomby v londýnském metru a autobuse zabily 52 lidí, britští politici se dali slyšet, že hrozby ani činy islámských radikálů nezmění britský způsob života. Od té doby se ale hodně změnilo v Británii i jinde v Evropě - nejen počet a přísnost bezpečnostních opatření, ale i celková atmosféra vůči muslimům i mezi nimi. Jak teroristická hrozba zasáhla do chodu největší londýnské mešity? Jak se teď na muslimy dívá Londýňanka, která útok v metru o vlásek přežila? Proč se na britskou vládu zlobí muslimský student a jaké starosti má mnohem menší komunita v Česku? O tom všem je reportáž redaktorky Zuzany Šimůnkové a režisérky Andrey Majstorovičové.

Fenomén dnes, premiéra 1. 2. 2007 na ČT1

Název: Kult mládí

Ze všech stran na nás útočí obrázky věčně mladých, dokonale vypadajících lidí. Vycházejí specializované časopisy zaměřené pouze na diety nebo dokonce plastické operace. Udržet se krásný a mladý začíná být pomalu povinností. Generační vymezení se ale promítá i do pracovního prostředí, ačkoliv diskriminace podle věku v zaměstnání je zákonem zakázána. Chcete vědět, v čem jsou mladí manažeři lepší než ti staří? A jaká je pozice jejich kolegů kolem padesátky? Jak se česká společnost staví k plastické chirurgii, a čím nás ohrožuje takzvaný ageismus? Otázky i odpovědi v reportáži redaktorky Alice Tejkalové a režisérky Simony Oktáčkové.

Fenomén dnes, premiéra 8. 2. 2007 na ČT1

Název: Praha na rozcestí

Už třicet let se ve vnitřní Paříži nesmějí stavět výškové budovy - pražský magistrát naopak plánuje stavbu mrakodrapů na pankrácké pláni. Proti projektu stojí několik občanských sdružení i někteří památkáři, historici umění a architekti, kteří tvrdí, že Praze chybí plán rozvoje a o její budoucnosti rozhodují zájmy byznysu a peníze investorů. Francouzská metropole má naproti tomu jasný urbanistický plán, udělala průzkum veřejného mínění a když se mrakodrapy Pařížanům nezalíbily, pokračovala v jejich stavbě pouze na předměstí v La Defense. Jakým směrem se vydá Praha? Jsou pro město větší hrozbou konzervativní památkáři nebo poničení jedinečného charakteru, pro který je považováno za jedno z nejkrásnějších v Evropě? Nejen Praha se ocitá na jedné z nejvýznamnějších křižovatek ve své historii v reportáži redaktora Michala Komárka a režiséra Martina Dostála.

Fenomén dnes, premiéra 15. 2. 2007 na ČT1

Název: Mýto po česku

Od začátku roku 2007 funguje v Česku nový systém platby za používání dálnic - elektronické mýto. Zatím se týká jen kamiónů a autobusů, ale i tak se od něho sliboval značný přínos do fondu na opravy silnic, omezení tranzitu zahraničních kamiónů přes Česko a zrovnoprávnění železniční přepravy. Co z toho se splní, to jsme po prvním měsíci mýta v praxi zjišťovali u lidí, kterých se systém přímo týká: řidičů kamiónů, provozovatelů systémů, celních hlídek, dopravců, speditérů i odborníků. Navštívili jsme také jednu z obcí, kudy se kamiony po zavedení mýtného snaží objíždět placené úseky. Vydali jsme se pro srovnání zkušeností s mýtným do sousedních zemích - Rakouska a Německa a ptali jsme se i na možnost sjednocení různých systémů v rámci Evropské unie. Redaktor Petr Kopecký a režisér Jan Reinisch.

Fenomén dnes, premiéra 22. 2. 2007 na ČT1

Název: Říkalo se tomu socialismus

Někdo z nás byl přesvědčený komunista, někdo pro svůj původ nemohl ani vystudovat, někdo z přesvědčení zakládal JZD a jiný byl „rozkuřáčený“ na staleté půdě předků. Začíná 60. rok, který nás dělí od komunistického puče, přesto se zdá, že jsme v mnohém na začátku. Víme, co si máme myslet o agentech StB stejně jako o letcích z Británie z 2. světové války, ale často nevíme, co si myslet o sobě, pokud jsme třeba byli v KSČ. Když jsme to dělali pro svou kariéru nebo pro své děti, byli jsme kariéristy, kolaboranty, zbabělci? Nebo prostě lidmi, kteří žili svůj život? Jeden ze způsobů, jak hledat odpověď, nabízí orální historie. Metoda, která zkoumá nedávnou minulost cestou rozhovorů s pamětníky a jejich životní rozhodnutí zaznamenává v souvislostech a s vnitřní logikou. Podobný postup jsme zvolili i my a natočili jsme rozhovory s lidmi, kteří na první pohled nejsou nijak výjimeční. Svůj život však museli žít v době, kdy tu panoval tzv. socialismus. Reportáž redaktora Martina Jazairiho a režisérky Lindy Jablonské.

Fenomén dnes, premiéra 1. 3. 2007 na ČT1

Název: Národní divadlo sobě

Reportér Jiří Podlipný a režisérka Kamila Vondrová vstoupili do Národního divadla jen týden poté, co byl jmenován nový ředitel, a jen pár dní poté, co odstoupila ministryně, která jej jmenovala, Helena Třeštíková. Za poslední rok je ve funkci ministra kultury již čtvrtá osoba a ve vzduchu je ještě cítit napětí z poslední krize. Nezpochybnitelnou vinu na ní měli politici. Jak ale proměnit statut Národního divadla, aby nebylo státní, resp. ministerské, aby to nebylo divadlo Dostálovo, Jandákovo nebo Štěpánkovy? Jak co nejvíce oslabit negativní vliv politiků? Jak posílit úlohu uměleckých souborů? V samotných uměleckých souborech jsme kladli otázku stále živou v každé generaci - jak naplnit tradice a přitom nezestárnout, co hrát a pro koho hrát, jak obstát profesionálně v evropském měřítku. Prostě - jaký smysl má Národní divadlo dnes?

Fenomén dnes, premiéra 8. 3. 2007 na ČT1

Název: Ženy v ofsajdu

Dvě třetiny českých mužů a žen si uvědomují, že ženy jsou u nás znevýhodněny. Žije tu také ale mnoho konzervativních mužů a tradičně vychovaných žen, kteří diskriminaci odmítají brát na vědomí. Snad i proto je na tom Česká republika z hlediska boje s diskriminací žen v evropském srovnání nevalně: zaměstnavatelé nejsou příliš vstřícní a nepřetvářejí pružnou pracovní dobu, chybí větší nabídka práce z domova, mateřská dovolená je příliš dlouhá a zaměstnavatelé předpokládají, že ji využije žena a to v plném rozsahu, proto logicky dávají přednost

mladým mužům, jesle byly zrušeny, baby sitting je finančně pro většinu rodin nedostupný, počty profesorek, političek, top manažerek či mužů na rodičovské dovolené patří k nejnižším. Jak se na diskriminaci žen v práci dívají respondentky různých profesí, ambicí i vzdělání, které se každá po svém snaží vyrovnat s úkolem zvládnout rodinu a zaměstnání? To zjišťovali reportér Michal Komárek a režisérka Simona Oktábcová.

Fenomén dnes, premiéra 15. 3. 2007 na ČT1

Název: Oprav mě, človče!

Předkové nám zanechali obrovské množství architektonických památek, stát jich eviduje přes 40 000. Stojí tady navzdory válkám i budovatelskému období, čekají na svoji obnovu a mnohé nenávratně mizí. Některé z nich se zachovaly při životě díky jednotlivcům, kteří je mají ve vlastnictví, ale také díky občanským sdružením, která se starají o zříceniny, hrady, kláštery a pevnosti. Jak se lokální patriotismus, rozvinutý ve vyspělých zemích Evropské unie, projevuje v zapadlých koutech Česka? Proč skupinka nadšenců křísí vojenský bunkr a jak to promění život rodiny, když opravuje zámek? Památky a jejich zachránce sledovaly reportérka Jolana Matějková a režisérka Světlana Lazarová.

Fenomén dnes, premiéra 22. 3. 2007 na ČT1

Název: Když bolí duše...

Skoro šedesát tisíc lidí ročně si v Evropské unii sáhne na život, to je víc, než kolik je obětí dopravních nehod. Příčinou většiny sebevražd jsou duševní onemocnění, ta ročně postihují asi 27% obyvatel Unie. V Česku přitom v posledních letech vzrostl o pětinu počet lidí, kteří vyhledali poprvé v životě psychiatra – celkově psychiatrickou péči využívá už skoro půl milionu Čechů. Přibývá psychických nemocí nebo se jenom slova psychiatr přestáváme bát? A jak se život promění při setkání s duševní poruchou? Monika bojuje už léta s depresí, Jakuba trápí úzkostná porucha. Jana je opatrovnící nesvéprávného otce s maniodepresí a Irena až v dospělosti zjistila, že její matka nebyla zlá, ale trpěla neléčenou psychózou. Jejich příběhy i informace odborníků přináší reportáž redaktorky Zuzany Šimůnkové a režisérky Dagmar Smržové.

Fenomén dnes, premiéra 29. 3. 2007 na ČT1

Název: Třicet let po Chartě

Lidem, kteří se narodili v roce 1977, je letos třicet, stejně jako dokumentu, který zvedl hladinu stojaté vody normalizačního Československa. Výzva k respektování lidských a občanských práv, adresovaná komunistickému totalitnímu režimu, znamenala pro své tehdejší signatáře rozhodnutí, jakým směrem vést dál svůj život. Pro dnešní školáky je to už ale historie. Jaký význam má dnes Charta 77 pro ty, kdo ji podepsali? Co znamená pro celou společnost a co říká dětem, narozeným ve svobodném režimu bez vzpomínek na socialismus? Jak a co by se o ní mělo vyučovat na školách? A v čem má myšlenka Charty 77 v současné společnosti pokračování? Patnáctiletí i sedmdesátiletí občané promýšlejí znovu Chartu v reportáži novináře Vladimíra Kučery a režiséra Petra Jančárka.

Fenomén dnes, premiéra 5. 4. 2007 na ČT1

Název: Strašák Temelín

Jaderná elektrárna Temelín prodělává další zatěžkávací zkoušku. Ani ne tak technickou, jako informační. Opakované úniky radioaktivní vody zvedly novou vlnu blokad českých hranic rakouskými aktivisty a dokonce i hrozbu Vídně mezinárodní žalobou. Temelínští inženýři a český úřad pro jadernou bezpečnost ujišťují, že jde o banality a žádné nebezpečí nehrozí. Náš štáb prošel jadernou elektrárnou spolu se směnovým inženýrem Jiřím Tycem, který zároveň vede občanské sdružení Jihočesťtáťkové a ve sřeženém prostoru nedávných nehod pořídil exkluzivní záběry z opravy reaktoru. Na česko-rakouském hraničním přechodu Studánky zastihl při blokadě truhlářku Gabrielu Schweigerovou, na střední škole v Halleinu u Salzburgu pak diskuzi se studenty o budoucnosti jaderné energetiky, a také postoj českých vědců z Výzkumného ústavu jaderného v Řeži. Temelín v očích odborníků, aktivistů, politiků i studentů – to je reportáž redaktora Petra Kopeckého a režiséra Jiřího Pálky.

Fenomén dnes, premiéra 12. 4. 2007 na ČT1

Název: Říkájí, že jsem špína

Bezdomovci. Vidáme je v centrech měst, na nádražích, před nákupními centry, v parcích. Žebrají, popíjejí a otravují kolemjdoucí. Jen centrem Prahy se bez cíle potuluje odhadem až pět tisíc lidí. Polehávají na teplovodních kanálech, schovaní na temných místech popíjejí krabicové víno a spí na špinavých kartónech v okolí Hlavního nádraží. Zima pro ně znamená nejistou sezónu, která si každý rok vyžádá několik životů. Ale za co vůbec stojí život na ulici a proč ho tito lidé vedou? Co přivedlo sedmadvacetiletou Věru na pražskou loď pro lidi bez přístřeší? Proč se na ulicích Brna ocitl padesátiletý Luboš a jak se stal tulákem čtyřiatřicetiletý František? Bezdomovectví v konkrétních osudech i zkušenostech sociálních pracovníků zachytila půlhodinová reportáž redaktora Radka Hromuška a režiséra Ivana Bareše.

Fenomén dnes, premiéra 19. 4. 2007 na ČT1

Název: Adrenalinový život

Touha překonat své hranice je stará jako lidstvo samo, stačí si připomenout bájného Ikara. K tomu většina z nás žije v celku poklidný život, kdy má zabezpečeny nejdůležitější potřeby. Právě proto ale v některých lidech dřímá touha po dobrodružství, snaha si onen relativní klid zpestřit, pokusit se posunout dál svou hranici strachu nebo dovednosti. Jsou mezi nimi ti, pro které se vzrušení a dobrodružství staly součástí života, i ti, kteří podléhají současné módní vlně touhy po adrenalinových zážitcích, a chtějí všechno rychle, hned a bez tréninku. Myslíte si, že parkur je jen pro koně? Nechápete, proč se lidé vrhají do propasti s padákem na zádech? Zajímá vás, proč na adrenalinové sporty nezanavřel člověk, který při jednom z nich ochmul? Pohled do života lidí, kteří se rozhodli jej riskovat, nabízí reportáž redaktorky Alice Tejkalové a režisérky Simony Oktábcové.

Fenomén dnes, premiéra 26. 4. 2007 na ČT1

Název: Dobře žít a dobře umřít

Osmdesát procent z nás si přeje zemřít doma, ale stejný počet lidí nakonec umře někde jinde. Co lidé, kteří přicházejí ke druhému břehu, potřebují víc - špičkovou lékařskou péči nebo své nejbližší a tlumící léky? Mají lékaři vždy dost odvahy pacienty informovat o jejich zdravotním stavu a chtějí oni sami pravdu slyšet? Jiné možnosti než klasická medicína nabízí umírajícím a jejím rodinám lůžková a domácí hospicová péče. Samozřejmostí je tu soukromí, spolupráce s psychologem, duchovním, neléčí se tady už nemoc jako taková, ale její symptomy. A tak se poslední období života může stát dobou, kdy tělo sice odchází, ale my si se svými blízkými můžeme sdělit ještě něco osudově podstatného. Něco, na co nikdy do té doby nebyl čas. Proč je tedy v péči hospiců jen jedno procento umírajících? A jak mění blízkost smrti ty, kteří jsou jí v patách každý den? O tom všem mluví špičkoví lékaři, ošetřující personál, dobrovolníci, odcházející i pozůstalí v reportáži redaktorky Jolany Matějkové a režiséra Jana Reinische.

Fenomén dnes, premiéra 3. 5. 2007 na ČT1

Název: Návraty z misí

Už skoro dvacet let pomáhají Češi v krizových oblastech ve světě. Účastní se misi v Evropě, Asii, Africe a na Blízkém východě, v místech válečných konfliktů, přírodních katastrof nebo epidemií. Od roku 1990 jich za touto zkušeností vyrazilo přibližně deset tisíc, většina z nich opakovaně. Co převážně mladé lidi láká do těchto oblastí? Jaké mají pocity, když se vrací domů? Jak vnímá situaci v krizových oblastech voják, mnich, lékař nebo humanitární pracovník? Nakolik se změnil jejich vnitřní hodnoty a jak na ně působí problémy, s nimiž se potýkají v klidu a bezpečí České republiky? Pro člověka, který do krizové oblasti nikdy nešel, je těžké pochopit, co zažili, co se v nich odehrává. Co jim jejich vlastní mise dala a co vzala, a proč vůbec pomáhat trpícím jinde na světě? To shrnuje reportáž redaktora Michala Plavce a režiséra Roberta Sedláčka.

Fenomén dnes, premiéra 10. 5. 2007 na ČT1

Název: Roky s nepřitelem

Šestnáct procent Čechů zažilo fyzické nebo psychické týrání blízkou osobou – říkají opakovaně průzkumy agentury STEM. Až před dvěma lety se přitom v našem trestním řádu objevil trestný čin „domácí násilí“ – do té doby byla policie v boji proti rodinným tyranům téměř bezmocná. Od letošního roku platí další nový zákon, který umožňuje policii násilníka vykázat z bytu na deset dnů. Soud může tuto dobu prodloužit na měsíc, případně až na jeden rok. Obdobný zákon platí například v Rakousku už deset let a každoročně je vykázáno přibližně 4500 lidí, kteří terorizují své blízké. Jaký je rozsah a povaha domácího násilí v českých rodinách? Kdo se stává agresorem a kdo obětí? Hodně o tom vědí tři ženy, které léta zažívaly s rodinným „nepřitelem“ fyzické útoky, ponižování a izolaci, dokud nenašly sílu se mu vzepít. Jejich svědectví i názory odborníků přináší reportáž redaktora Michala Komárka a režisérky Dagmar Smržové.

Fenomén dnes, premiéra 17. 5. 2007 na ČT1

Název: Mám doma dvě mámy

Gay a lesbické rodiny v Evropě existují s pozeňáním státu i bez něj. Zatím pět zemí Evropské unie postavilo rodinu dvou matek nebo dvou otců na roveň tradiční rodiny a další státy o tom uvažují. Otázku, jak hodnotná je rodina dvou žen či mužů pro dítě, si klade i Česká republika. Na náhradní rodinu tu v dětských domovech čeká skoro deset tisíc dětí, což nás řadí k zemím s největším podílem dětí v ústavní výchově. Gay a lesbické páry tu mohou od loňska uzavřít registrované partnerství, nárok na společnou adopci ale zatím nemají. Jak fungují homosexuální rodiny tam, kde je stát uznává jako plnohodnotnou instituci? Španělsko zpřístupnilo gayům a lesbám instituci manželství před dvěma lety, už od roku 1986 ale umožňuje svobodným ženám umělé oplodnění. Jednou z prvních dvojic, která se dala v Katalánsku oddat, byly dětská lékařka Maria a sociální pracovníce Marisol – z umělého oplodnění mají tři děti. Stejně jako univerzitní profesorka Elisabet a její manželka Dolors, které si je adoptovaly ze zahraničí. Jak se dívá na fenomén stejnopohlavních rodin specialista na reprodukci, jak kněz a jak prezidentka Fondu ohrožených dětí? O tom všem je reportáž redaktorky Zuzany Šimůnkové a režisérky Andrey Majstorovičové.

Fenomén dnes, premiéra 24. 5. 2007 na ČT1

Název: Oběti a viníci

Málokdo z nás usedá za volant s myšlenkou, že se jedním nepatrným pohybem může stát viníkem nebo obětí autonehody. V evropském srovnání jsme ale na šestém místě v počtu smrtelných autonehod – hůř než my jsou na tom v počtu úmrtí na následky dopravní nehody už jenom Litevci, Lotyšští, Portugalci, Řekové a Poláci. Na českých silnicích ročně umírají stovky lidí a dalším tisícům zasáhne do života vážné zranění. Jeden okamžik ale změně i život jejich blízkým. Co prožívá otec tří dětí, který zavinil autonehodu s následkem dvou zmařených životů? Jak se s nehodou autobusu vyrovnala matka, která při ní ztratila dvaadvacetiletou dceru? A o čem přemýšlí muž, kterého na invalidní vozík poslala nepozorná řidička, jedoucí do nemocnice za svým dítětem? Odvahu vyprávět sbírají protagonisté reportáže redaktora Radka Hromuška a režiséra Ivana Bareše.

Fenomén dnes, premiéra 31. 5. 2007 na ČT1

Název: Zpátky do muzea?

Pražské Národní muzeum podstupuje gigantický proces – vystěhovává milióny exponátů z hlavní budovy, aby ji mohlo rekonstruovat a tím celé muzeum modernizovat. Ale půjde to vůbec? Tato akademická instituce podle zákona schraňuje rozsáhlý sbírkový fond, z něhož část nikdy neviděli ani sami vědci a devadesát procent exponátů neviděl nikdo z nás laiků. Co je to ale moderní muzeum? Odpověď hledají i jinde v Evropě. Například v Paříži nebo rakouském St. Poltenu se za moderní považují muzea s nově postavenými budovami, navrženými na míru sbírkám i návštěvníkům. Muzea, kde si můžete na exponát sáhnout a kde se nemusíte bát, že když budete mluvit nahlas, někdo vás hned okřikne. I u nás už začala tradice takzvaných muzejních nocí, ale stačí to? Proč ředitel Národního muzea označuje své lidi za mučedníky muzeologie a proč ředitel Moravské galerie v Brně nechce, aby muzeum bylo trezorem? A jak funguje soukromé muzeum techniky, kde je ředitel zároveň i průvodcem a uklízečkou? Zpátky do muzea zve reportáž redaktora Michala Komárka a režiséra Martina Dostála.

Fenomén dnes, premiéra 7. 6. 2007 na ČT1

Název: Kdo nesází, není Čech

Češi loni prohráli a prosázeli dvaadvacet miliard korun. V přepočtu na obyvatele to znamená, že každý člověk včetně novorozenců vynaložil na hazard v průměru 2200 Kč. Nejvíce peněz přitom zmizelo v útrokách hracích automatů a při hraní technických her. Proč narážíme na herny na každém kroku? Jak se na hrací automaty dívá abstinující gambler, který v nich prohrál dvě manželství a tři děti? Co si myslí výrobci a distributoři automatů? A jak vyžije profesionální sázkář, který dokázal za víkend prohrát 8 milionů a přesto nebyl v mínusu? Zákulisí hazardních her a příběhy lidí kolem nich nabízí reportáž redaktorky Alice Tejkalové a režiséra Jiřího Skály.

Fenomén dnes, premiéra 14. 6. 2007 na ČT1

Název: Vteřiny, které mi změnilý život

Každý rok narůstá počet lidí s porušením míchy o 250 nových případů. Další tisíce lidí žijí s vážným zdravotním postižením. Které vteřiny rozhodly o tom, že se jejich život nenávratně změnil? Jak vypadá jejich svět? Jaké mají pocity? Jaké mají sny? Antonín Šváb vyhrál jeden závod mistrovství světa v ploché dráze, při závodech měl ale nehodu a musel se znovu učit chodit, mluvit, jíst – měl mozek tříletého dítěte. Jaroslava Matějku připravila o nohy ischemická choroba – zvládá to, ale sní o jízdě na koni. A Andrea Parisová skočila z okna v drogovém zoufalství – kromě vozíčku má ještě plavání. Bojovat s nepřízní osudu všem třem pomohl kladrubský rehabilitační ústav, žít smysluplný život ale zůstalo na nich. Intimní zpovědi o bolestech, samotě, ale i radosti a naplněných snech přináší reportáž redaktora Radka Hromuška a režiséra Ivana Bareše.

Fenomén dnes, premiéra 21. 6. 2007 na ČT1

Název: Služebníci a Slouhové

Kdo vyrazí do knihovny přečíst si kritická díla o předlistopadové minulosti, je většinou zklamán. Najde mnoho fragmentů, ale málo jasného vymezení se k době a skutkům. A nás zajímalo, jak si na tomto poli sebereflexy vedou naše 3 největší křesťanské církve: Katolická, Českobratrská evangelická a Československá husitská. Coby kritériální organizace vždy usilovaly o roli mravních normotvůrců, které tím na

sebe berou větší tíhu než ostatní a je po nich tudíž více požadováno. K tomu jak za komunismu žily a bojovaly o přežití, jakým tlakům a státnímu násilí byly vystavené, jak selhávaly i vítězily však v církvích kupodivu stále nepadlo rozhodné slovo. Zjistili jsme, že většina duchovních je dodnes ochotna mluvit jen o obětech a mučednictví. O zrádcích a selhání málokteř. Názory, argumenty a postoje obou stran uvidíte v reportáži Martina Jazairi a Martina Řezníčka.

Fenomén dnes, premiéra 28. 6. 2007 na ČT1

Název: Radar ...a souvislosti

Americká protiraketová obrana se po desetiletí u veřejnosti setkává s odporem i nadšeným přijetím. Spor o radar, který by měl být její součástí, rozděluje už několik měsíců i Českou republiku. Debata se však zužuje na to, jestli radar může negativně ovlivňovat zdraví, nebo se lidé proměňují ve fyziky a hovoří o detailech fungování systému. Proto je až symptomatičké, že si odpůrci a zastánci projektu vzájemně nevěří a nenaslouchají, takže místo dialogu vede většina z nich monolog. Uváděné důvody pro a proti jsou ostatně mnohdy zástupné - podstatou je vztah ke hegemonovi, v tomto případě k USA. Pro pochopení fenoménu "debata o radaru" je tedy nutná protiraketovou obranu zasadit do širších souvislostí historických, sociálních či politických. Co současná debata o svých aktérech vypovídá z pohledu lékaře, psychologa nebo experta na mezinárodní otázky? Pohled na radar s odstupem přináší reportáž redaktora Františka Šulce a režiséra Petra Jančárka.

Fenomén dnes, premiéra 5. 7. 2007 na ČT1

Název: Hledači Boha

Kostely tradičních církví se vylidňují v celé Evropě, pověst největších neznabohů ale máme my Češi. 59 procent lidí u nás se při sčítání lidu píše do kolonky bez vyznání a v žádné zemi Evropské unie netvoří věřící jen třetinu obyvatel jako v Česku. Na komunismus se to svádět nedá - sousední Polsko a Slovensko si víru zachovaly. U nás opustilo největší - římskokatolickou - církev během deset let přes milion věřících. Mírně naopak narostl počet stoupenců východních nauk - nejvíce buddhistů a muslimů. Přijít na to, proč je to tak, není snadné. Sociologové už dávno zjistili, že Češi o víře mluví stejně neradi jako o sexu a považují ji za intimní věc, kterou si nechávají pro sebe. Některé otázky ale zodpovědět můžeme. Proč se mladí katoličtí manželé svojí vírou drží, přestože jsou v české společnosti v menšině? Jak často o sobě pochybuje pokrokový kněz? Jak žije mladá farářka po boku manželky bez vyznání? Kde vidí Boha popularizátor vědy a proč se mladá česká rodina jezdí "duchovně nabít" do Indie? Příběhy hledačů Boha, ale i důvody české zdrženlivosti k víře nabízí reportáž redaktorky Zuzany Šimůnkové a režisérky Dagmar Smržové.

Fenomén dnes, premiéra 12. 7. 2007 na ČT1

Název: Udělej si elektřinu!

Potřebujeme reaktory? Potřebujeme tuny uhlí? Potřebujeme dráty vysokého napětí, které přenášejí elektřinu přes celou Evropu? Ne, říkají zelení vizionáři. Elektřinu je možné dělat pěkně za domem. A to z obnovitelných zdrojů, slunce, vody, větru. Totéž si myslí Evropská unie. Na jaře se Evropská rada rozhodla, že v roce 2020 bude dvacet procent energií v EU z obnovitelných zdrojů. Česká republika se zatím zavázala, že pokryje 2010 osm procent výroby elektřiny z vodních, větrných, slunečních a dalších alternativních elektráren. Odpůrci tvrdí, že to je drahé. Energie z obnovitelných zdrojů stojí několikrát víc než třeba z Temelína. Rozdíl doplácí stát, tedy my všichni. Když dostojíme svému závazku, bude to každého občana stát zhruba osm set korun ročně. Vyplatí se taková investice? A jaká energetická budoucnost nás čeká? To a mnohem víc přináší reportáž redaktorky Karolíny Vránkové a režiséra Jana Reinische.

Fenomén dnes, premiéra 19. 7. 2007 na ČT1

Název: Z klece ven?

Přes deset milionů zvířat projde v Evropě každoročně nejrůznějšími pokusy. Zdaleka nejde jen o vývoj pro člověka životně důležitých léků. Testuje se téměř vše - kosmetika, barvy, prací prášky, dokonce i potrava pro zvířata. Stále více lidí si myslí, že většina těch pokusů je nejenom zbytečně krutá, ale i zbytečná. Kvůli kožeshinám každoročně zemře přibližně padesát milionů zvířat. U nás kolem čtyřiceti tisíc. Radikální ochránci zvířat tvrdí nejenom, že zabíjet zvířata kvůli kožichu nebo testu kosmetiky je neospravedlnitelné, nýbrž i to, že testovat na zvířatech nemusíme a nesmíme ani léky. Jednak už existuje dostatek spolehlivých alternativních metod. Jednak by zvířata měla mít garantované právo na život. Jsou to nebezpeční blázni, neškodní podivní nebo lidé, kteří ohlašují a probouzejí společnost budoucností? Linda Jablonská a Michal Komárek doprovázeli ochránce zvířat na demonstraci do Bruselu i na noční „záchranné“ akci ve slepičárně.

Fenomén dnes, premiéra 26. 7. 2007 na ČT1

Název: Ta naše rodina česká

Česká rodina se oproti minulému století změnila. Mladí Češi už nemívají ve 20 svatbu a zakrátko děti. Naopak, založení rodiny odsouvají až ke třicítce, svatbu někteří nemají vůbec, mnozí si vymění tradiční role otců a matek a zkoušejí i další, nové formy výchovy. Chtěli jsme ukázat cesty, kudy se české rodiny ubírají, a tak jsme navštívili 3 různé páry ve věku od 30 do 40 let. Otce na rodičovské dovolené se ženou manažerkou. Nesezdané rodiče v troj-generačním domě na venkově. A také dvojjazyčnou, česko-švédskou rodinu v hlavním městě. Podle odborníků nové trendy reagují na změněné životní podmínky posledních let. Stejně jako v celé Evropě ale zatím neřeší hlavní problém současnosti-nízkou porodnost a hrozbu stárnutí populace. Více v půlhodinové reportáži redaktora Petra Kopeckého a režisérky Kamily Vondrové.

Fenomén dnes, premiéra 2. 8. 2007 na ČT1

Název: Život na dvou kolech

Každé tři minuty šetří policie na českých silnicích dopravní nehodu - říkají statistiky z první poloviny roku 2007. Vyplývá z nich, že agresivita řidičů se velmi zvýšila, ačkoliv nehod celkově výrazně ubylo. Při nehodách zemřelo o 43 lidí víc než za stejné období loni. Nejhorší bilanci přitom mají řidiči motocyklů - zavinili o 336 nehod víc než loni a počet nehod, které způsobili, tak narostl o téměř 46 procent. Stále více Čechů si přitom "motorku" pořizuje - a ne jako dopravní prostředek, ale také jako vyznání určitého životního stylu a s ním spojené kultury. Nakolik je vysoká úmrtnost na motorce chybou samotných motorkářů a jejich touhou pro neomezené rychlosti? Jak svou jízdu hodnotí ti, kteří nehodu vlastního motocyklu přežili? V čem jsou motorkáři zranitelní ostatními účastníky silničního provozu a do jaké míry je pro ně hazard běžnou praxí? Příběhy vyznavačů bezstarostné jízdy i pohled odborníků přináší reportáž redaktora Radka Hromuška a režiséra Ivana Bareše.

Fenomén dnes, premiéra 9. 8. 2007 na ČT1

Název: Židovští sousedé

Mezi válkami patřila židovská kultura v Československu k tomu nejzajímavějšímu, co jsme nabízeli Evropě. A především Praha měla i díky tomu pověst otevřeného tolerantního města. Většina českých Židů holocaust nepřežila. Poválečný režim znamenal další ohrožení jejich tradic, kultury i životů. Kdo jsou dnešní Židé v Česku a jaký život vedou? A jak pohlížejí na traumatizující minulost? Po osudech židovského rodu Pachnerů z Havlíčkova Brodu pátraly žákyně malé venkovské školy ve Štokách v rámci celosvětově proslulého projektu Zmizelí sousedé. A našly i žijící potomky rodiny, jejíž příslušníci většinou zahynuli v koncentračních táborech. Spisovatelka Zuzana Peterová byla

vychována v ortodoxním židovském duchu a stejně vychovává i svoje čtyři děti, spolu s nežidovským manželem, který se chystá ke konverzi. A mladá učitelka na židovské škole Tereza Foltýnová po studiích v Jeruzalémě učí v Česku židovskou výchovu. Co pro ně znamená holocaust? Proč dodržují náročná příkázání judaismu? A cítí se tolik let po válce v České republice v bezpečí? O to a o mnoho dalších věcí se zajímali redaktor Michal Komárek a režisérka Dagmar Smržová.

Fenoménn dnes, premiéra 16. 8. 2007 na ČT1

Název: Okupace v cizím zájmu

Když vedle sovětské armády přijeli v srpnu 1968 také satelitní Maďaři, Poláci, Bulhaři a Němci, nikdo se nestaral, jaký to bude mít dopad na život jejich krajanů v Československu, případně na existenci Čechů a Slováků žijících v socialistickém zahraničí. Zdali je to neuvrhne do zmatku, zdali jim jejich chování potom někdo nevyčte. Logika invazní armády se jemnými detaily nezabývala. V socialistické společnosti je přece národnostní otázka vyřešená a existuje-li ve společnosti nějaký zájem, je to zájem třídní. Lidé se zahraničními kořeny si přitom od Pražského jara slibovali něco víc než Češi a Slováci. Doufali v lepší spojení se svou starou vlastí, snazší cestování, lidské a kulturní kontakty. Byl to další argument pro podporu Dubčeka a jeho tzv. socialismu s lidskou tváří. A tak, když ze starých vlastí přijely tanky a na nich seděli „krajané“, dostalo se jim mrazivého přijetí. Byl to konec všech nadějí. Přátelství a rodinné vazby znovu vystřídal „socialistický internacionalismus“, tentokrát posílený normalizací. Reportáž redaktora Martina Zajari a režiséra Romana Šantúra.

Fenoménn dnes, premiéra 23. 8. 2007 na ČT1

Název: Češi z Kazachstánu

Jejich předkové se vydali hledat štěstí na východ - nejdřív na Ukrajinu, pak až do Kazachstánu. Po sto letech se čeští krajané ze střední Asie vracejí zpátky do staré vlasti. Nevědí, odkud pocházejí. Nevědí, kdo byl Masaryk ani Karel IV., většina z nich už ani česky nemluví. Ale slibují si, že ve střední Evropě začnou nový, lepší život. Letos česká vláda převezme z Kazachstánu poslední rodiny, po 14 letech projekt přesídlení končí. Proč se kazachští Češi vydali na cestu do neznáma? Jak se jim žilo v carské říši i pod Stalinovou krutovládou? Osudy jedné z nejvzdálenějších krajaných komunit v Kazachstánu zkoumali redaktor Michal Kubal a režisér Robert Sedláček. Natáčeli ve vesnici Borodinovka, která byla centrem české komunity. Sledovali osudy dvou žen, jedné z města a jedné z vesnice, které za sebou nechávají celý svůj dosavadní život a své příbuzné, aby mohly žít v Česku. Zaznamenali život rodiny, která sem přesídlila už v polovině devadesátých let a tady si splnila všechny své sny. Fenoménn dnes - o dálkách i o tom, jak se vlastně pozná, že je někdo Čech.

Fenoménn dnes, premiéra 30. 8. 2007 na ČT1

Název: Století skautů

Většina lidí si jako skauty představí tlupu mládežníků v předpotopních krojích, kteří zamrzli v minulém století. Přestože skautingu bylo prvního srpna 100 let, nachází se momentálně v období bouřlivých proměn. Tradiční hodnoty zůstávají, děti ale také pracují s počítači a používají satelitní navigaci. Kroje v mnoha případech nahradila trička. Skautů je na světě přes 40 miliónů a chybí jen v šesti zemích. Zajímá vás, co je Jamboree, a proč ze skautů, kteří se ho zúčastní, těžko vyrosteu rasisté? Ptáte se, jak se skauting za posledních sto let proměnil? A víte, jak skauting připravil současného místostarostu Junáka Jiřího Navrátila na jedenáct let v komunistických lágrech? O tom všem vypovídá reportáž Alice Tejkalové a Jiřího Skály.

Fenoménn dnes, premiéra 6. 9. 2007 na ČT1

Název: Škola hrou...?

Jak se budou učit naše děti? V lavicích před tabulí nebo ve skupinkách na koberci? A budou chodit do školy rády? To jsou jen některé z otázek, které od letošního září musí řešit rodiče i učitelé žáků základních škol. České školství právě odstartovalo největší reformu za posledních 30 let. Ta ruší celostátní osnovy, klade větší důraz na praktické dovednosti i větší aktivitu žáků. Dosud se ale o reformě moc neví, a proto vzbuzuje obavy. Je to vidět i z opačných přístupů k výuce na 2 různých školách - protireformní v Litoměřicích a proforeformní v Chrudimi. Názory učitelů, rodičů, žáků i expertů přinese reportáž redaktora Petra Kopeckého a režisérky Simony Oktábcové.

Fenoménn dnes, premiéra 13. 9. 2007 na ČT1

Název: Bio svět

Biosádlo, biovíno, biochléb – s označením potravin bio se setkáváme stále častěji v obchodech i v médiích. Stále více lidí zjišťuje, že už na talíři nějakou tu biopotravinu má. Co dnes vypadá jako móda bohatých konzumentů, v budoucnu zřejmě výrazně získá na oblíbenosti i u středních vrstev. Co to ale vůbec je, biopotravina? Odkud biopotraviny v českém nákupním košíku pocházejí a jakou změnu v kvalitě života přinášejí kromě výrazně vyšší ceny? Co znamená bio pro ekologickou farmářku, která produkuje jedlé květy? Jak se k biošunce dopracuje majitel největšího ekologického chovu vepřů u nás? Komu a s jakým úspěchem biopotraviny prodává malý obchod a mezinárodní řetězec? A zajímá vás, na co přišli stálí zákazníci bioprodejen a co si o biojídle myslí odborníci? Nad tím vším se zamyslí reportáž redaktora Lukáše Houdka a režisérky Kamily Vondrové.

Fenoménn dnes, premiéra 20. 9. 2007 na ČT1

Název: Sbohem, armádo

Ještě před nedávnem jsme měli na počet obyvatel jednu z největších armád na světě. Z 240 tisíc vojáků je během několika let necelých třicet tisíc profesionálů. Je to dobře? V Rožmitálu pod Třemšínem, odkud armáda odešla, se město zatím marně potýká s prodejem kasáren. Platí na jejich údržbu a vzpomíná na staré zlaté časy, kdy byla plná vojáků. Takových měst jsou v republice desítky. Vojenský prostor v Brdech je krajinou, která patří k tomu nejzachovalejšímu a nejkrásnějšímu, co Čechy nabízí. Ale skoro nikdo to nemůže ocenit. Vojáci cvičí, vstup je zakázán. Potřebuje naše malá profesionální armáda ještě stále svoje obrovské vojenské újezdy? A na cvičení do Doupova mříž členové dobrovolných aktivních záloh, například padesátník, který hovoří o vlastenectví, lásce k armádě i o tom, že aktivní zálohy musí do určité míry nahradit starou braneckou armádu. Nebylo nakonec zrušení povinné vojenské služby chybou? A víme dnes vůbec, jakou armádu potřebujeme? Reportáž redaktora Michala Komárka a režiséra Karla Žaluda.

Fenoménn dnes, premiéra 27. 9. 2007 na ČT1

Název: Děti bez lásky

Až čtyřicet tisíc dětí u nás zažívá týrání, odhadují odborníci. Nemluvíme tu o situaci, kdy dítě dostane pohlavek, ale o dlouhodobém psychickém nebo fyzickém strádání, kde může končit i smrtí - ročně tak zemře asi padesát českých dětí. V naprosté většině případů ale týrání trvá po celé dětství malé oběti, která se sama pomocí nedovolá. Kdo jsou vůbec lidé, kteří týrají své potomky, a jak se jim v tom dá bránit? Jaké jsou děti s touto zkušeností, když vyrosteu? Dostávají se znovu do stejné situace díky napsu na čele „zřackovat“? Opakují brutální výchovné metody na svých dětech? Fenoménn dnes vám přiblíží několik osudů dětí, které vyrůstaly v permanentním strachu, i lidí, kteří jim pomohli. Úskalí systému péče o potřebné děti zhodnotí pěstouni, pracovníci neziskových organizací, zaměstnanci dětských domovů i sociální pracovníci. Peklem dětství bez lásky, ale i cestami nápravy provádí reportáž redaktorky Jolany Matějkové a režiséra Jana Reinische.

Fenoménn dnes, premiéra 4. 10. 2007 na ČT1

Název: Hlavně, že nám chutná

Každý druhý Čech má problémy s nadváhou nebo je přímo obézní. Málo pohybu a přebytek stravy je problémem obyvatel celé Evropské unie, kde každoročně přibývají tisíce dětí s nadváhou, přesto právě my patříme k nejtlustším národům Evropy. Od loňska je na světě dokonce víc lidí, sužovaných nadváhou nebo obezitou, než těch, kteří trpí hladem. I proto se o obezitě mluví jako o pandemii třetího tisíciletí. Proč se Češi navzdory varováním odborníků nepřestávají přejídat? Kvůli nadbytečným kilogramům přece trpí všichni - "tloušťci", kteří mají problém vést normální život a tloušťka jim způsobuje řadu zdravotních problémů, i společnost, která platí vysoké částky za léčbu nemocí spojených s obezitou a jejíž náklady budou, pokud se nezlepší prevence, stále narůstat. Příčiny nemoci zvané obezita vysvětlí odborníci, stejně jako možnosti, které obézní člověk má, když chce s tloušťkou bojovat. Svůj osobní příběh nabídne veterinář v důchodu, který vážil přes dvě stě kilogramů, bývalá pumpařka, které pomohla až bandáž žaludku, malý kluk, který přestal hrát hokej, protože se mu spoluhráči kvůli váze smáli, a také striptérka, která si na váze přes metrůk založila kariéru a hubnout nehodlá. Reportáž redaktorky Alice Tejkalové a režisérka Jiřího Skály.

Fenomén dnes, premiéra 11. 10. 2007 na ČT1**Název: Magie útočí**

Víte, že v Česku je největší koncentrace vědem, kartárek a astrologů na počet obyvatel? Zdá se a výzkumy to potvrzují, že velká část Čechů vyměnila náboženskou víru nikoliv za ateistickou nevíru, ale za pověry všeho druhu. Není to žádné překvapení - podle etnografů je touha po přesaznosti přirozenou vlastností člověka, takzvanou antropologickou konstantou, a často nachází uplatnění v ezoterice, hermetismu a magii. Právě podoby magie v každodenním životě se rozhodli prozkoumat autoři naší reportáže. Kam jsou lidé ochotni zajít ve svojí víře v magično? Proč si pálí kouzelné svíčky, co se o sobě dozvídají z karet, kávové sedliny a křišťálové koule? Proč podnikatelka, absolventka vysoké školy, neudělá ani krok bez svého horoskopu? Co nabízí svým klientům vědma z prvního čarodějnického krámu v Praze? Jak se stane, že zdravotník uvěří ve voodoo? A kde je hranice mezi nevinnou pouťovou atrakcí a závažnou manipulací? Psychologické i sociologické příčiny fenoménu české pověrčivosti nabízí reportáž Davida Vondráčka a Jana Reinische.

Fenomén dnes, premiéra 18. 10. 2007 na ČT1**Název: Vyrobení v Číně**

Čína bohatne. Třicet let poté, co ji komunistická vláda otevřela světu a jeho investicím, už velikostí svojí ekonomiky předhlonila Velkou Británii a Francii a dýchá na krk Německu. Říše třikrát lidnatější než celá Evropská unie se stala nepřehlédnutelným hráčem globální ekonomiky a její rozvoj cítíme v cenách a kvalitě zboží i tady v Evropě. Čína ale není jen levnou dílnou světa a největším zlodějem západních značek a patentů. Vzniká tu tenká, ale viditelná střední třída i celá nová kasta milionářů, úspěšných podnikatelů, loajálních k vládě jediné strany. Zároveň rychle roste sociální propast: padesát procent příjmů země zkonsumuje nejbohatší vrstva, zatímco nejchudší pětina obyvatel nedostane ani pět procent z nich. Dobře je to vidět v čínském hlavním městě Pekingu. Majitelka obuvnické firmy začínala jako obchodnice s padělkami, dnes má továrnu na obuv vlastní značky a majetek v řádu milionů dolarů. Na dvacet tisíc jüanů měsíčně si přijde třicetiletý DJ zaměstnaný v nočním klubu a šest tisíc bere vyšší úředník státní energetické firmy. Tisícovku si vydělá sadař, který pěstuje broskve - ten už patří do střední třídy. Stará paní, která celý život oddaně sloužila Straně, nemá ani nárok na penzi a její životní podpora jsou necelé čtyři stovky. A sto milionů lidí v Číně pořád žije za dolar na den - to jsou dvě stovky jüanů měsíčně. Změnil ekonomický růst Čínu k lepšímu? Reportáž Zuzany Šimůnkové a Andrey Majstorovičové.

Fenomén dnes, premiéra 25. 10. 2007 na ČT1**Název: Změnit sebe, zachránit svět**

Nevládání neziskové organizace patřily po Listopadu 1989 k symbolům nové společnosti. Bylo v nich mnohé z toho, co tu dříve chybělo - idealismus, nezávislost, opozice. Bylo v nich dědictví undergroundu i příslib normální občanské společnosti. Dnes má ale mnoho lidí aktivisty z neziskovek spíš za obtížné radikály. Mění se i samotné neziskovky - profesionalizují se a některé z nich připomínají spíš středně velké firmy. Udržely si svůj význam pro občanskou společnost? Nezničily změny jejich nezávislost a jejich idealismus? Linda Jablonská a Michal Komárek hledají v reportáži odpovědi na tyto otázky u naší nejnámější neziskovky - Člověka v tísní, u malých sdružení, která se soustředí na jednotlivé konkrétní projekty i u velmi specifického humanistického hnutí, které kombinuje charitu, politiku a náboženské rysy.

Fenomén dnes, premiéra 1. 11. 2007 na ČT1**Název: Česká šlechta 2007**

Českou šlechtu oficiálně zrušila první republika hned v roce 1918. Přesto o dvacet let později nejvýznamnější rodiny vyjádřily Československu ohroženému fašismem veřejnou podporu. Jiné pak ale s německými okupanty spolupracovaly, za což je po válce potrestaly Benešovy dekrety a komunisté po převratu za kolaboranty označili celou aristokracii. Do února 1948 žilo v Česku na dvě stě šlechtických rodin, po něm jich zůstalo jen čtyřicet a dnes se hovoří o dvou desítkách - především v souvislosti s restitucemi rodového majetku. Jak návrat jeho správy do svých rukou prožívají Cristina Coloredo-Mansfeldová, Radoslav Kinský, Karel Schwarzenberg či Zdeněk a Jiří Sternbergové? Jak vnímají neúspěšné restituce František Oldřich Kinský či potomek hlubocké větve Schwarzenbergů Georg Phillip Pezold? A jak se na dnešní aristokracii dívá česká společnost? Patří podle ní na zámky a hrady jako součást historického inventáře, nebo v sobě šlechtici mají něco, co současné oligarchii a politické reprezentaci chybí? O tom všem je reportáž redaktora Jiřího F. Potužníka a režisérky Kamilly Vondrové.

Fenomén dnes, premiéra 8. 11. 2007 na ČT1**Název: Vyhasínající radikálové?**

Na desátý listopad ohlásili pravicoví radikálové pochod pražskou židovskou čtvrtí. Nápad českých neonacistů projít se židovským městem na výročí křišťálové noci, při které byly v Německu v roce 1938 zabity desítky Židů a desetitisíce jich skončily v koncentračních táborech, pobouřil média, židovskou obec i politickou scénu. Nakolik je u nás radikální pravice skutečným nebezpečím pro demokracii a občanskou společnost a nakolik jsou podobné akce hlavně způsobem, jak se neonacisté dokáží zviditelnit? Právě nad tím se zamýšlejí autoři reportáže David Vondráček a Jan Reinisch. Srovnávají atmosféru rozbouřených náměstí v době výročí vzniku Československa v devadesátých letech a nyní. Přinášejí názory a miniportréty tehdejších účastníků radikálně opoziční scény a té současné. V reportáži zaznívají komentované názory nástupců Sládkových republikánů z Dělnické strany, vůdčích představitelů Národní strany a Vlastenecké fronty, ale také představitelů radikální levice - například předsedy komunistické mládeže nebo posledního anarchisty - squattera. Spolu se sociologem Lukášem Linkem a politologem Miroslavem Marešem autoři zjišťují, nakolik je česká veřejnost vůči svodům radikálů imunní a jak významný je fakt, že v posledních letech ubylo rasově motivovaných útoků a zlepšil se monitoring činnosti radikálů ze strany protirasistických občanských sdružení a policie. Zamýšlený pochod desátého listopadu pobízí ale i k dalším otázkám - například jak neonacisté pro svoje cíle využívají médií a jak zkrácené může být vnímání jejich počtu a nebezpečnosti, když se média nechají do jejich hry zavléct. Proměny české radikální scény i celé české společnosti v reportáži Davida Vondráčka a Jana Reinische.

Fenomén dnes, premiéra 15. 11. 2007 na ČT1

Název: Rakovina: čas strachu i naděje

Slovo rakovina automaticky vyvolává strach ze smrti. Po kardiovaskulárních chorobách je druhou nejčastější příčinou úmrtí v Česku i v Evropě. Navíc počet nádorů v Česku roste a dlouhodobě držíme světový primát v četnosti rakoviny tlustého střeva a konečnicku. V poslední době nebezpečně přibývá také nádorů prsou a prostaty. Naopak ubývá zhoubných nádorů plic a žaludku. Hlavně se ale daří snižovat úmrtnost, která u nás byla jedna z nejvyšších. Zajímali jsme se, proč tomu tak je a v jakém stavu je česká onkologie. Jak podstatné je o nemoci začít mluvit nahlas, v čem se rakovina liší od jiných chorob a jak tuto diagnózu prožívají sami nemocní. Do svého života nás pozvali tři pacienti, kteří jsou příkladem, že je možné včas rozpoznat příznaky nádoru a dokonce i po léčbě žít a dál bojovat. Mluvili jsme i s příbuznými o tom, jak se dá takto vážné onemocnění blízkého člověka snést a co jim pomohlo. Příběhy nemocných i názory onkologů přináší reportáž redaktora Petra Kopeckého a režisérky Simony Oktábcové.

Fenomén dnes, premiéra 22. 11. 2007 na ČT1

Název: Dítě jako rukojmí

V Česku se rozvádí každé druhé manželství. V počtu rozbitých manželství nám v rámci Evropské unie konkurují už jen Belgičané a Estonci. Rozvodová řízení přitom často doprovázejí ostré spory o děti, které se stávají nástrojem pomsty bývalých partnerů. Jedním z jejich možných následků je i syndrom zavržení rodiče - pojem, který se na české psychologické a psychiatrické scéně objevil před deseti lety. V Evropě jej odborníci při posuzování vztahů mezi rodiči a dětmi berou v potaz, v Česku ale stále hledá své místo na seznamu diagnóz. Je to situace, kdy dítě, které mívalo bezproblémové vztahy k oběma rodičům, začne být dlouhodobě popouzené a manipulované jedním rodičem proti druhému a je mu vštěpováno, že všechno, co s druhým rodičem souvisí, je špatné. To může vést až k tomu, že dítě druhého rodiče zcela zavrhne, nechce se s ním vidět ani jinak komunikovat. Na vlastní kůži to zažili protagonisté naší reportáže: otec, který vedl s exmanželkou šest let ostrý spor o to, aby měl syna ve střídavé péči. Matka, která se o syna soudí tři roky a teď ho smí vidět jednou za čtrnáct dní v krizovém centru za účasti mediátora. Nemusí se ale komplikovat jen rozvod, jak dobře ví žena, která po rozchodu se svým druhem rok nemohla vídat dva malé syny, které spolu mají. Proč k syndromu zavržení rodiče dochází, jak ho lze řešit a jaké je jeho postavení v české psychologické a legislativní praxi, na to jsme se ptali odborníků. Fenomén dnes o vynuceném životě bez dětí i o cestách nápravy natočily redaktorka Lucie Klímová a režisérka Dagmar Smržová.

Fenomén dnes, premiéra 29. 11. 2007 na ČT1

Název: Pedofilie: léčba a trest

Odborníci odhadují, že v populaci je až jedno procento pedofilů. Mnoho lidí ztotožňuje pedofily s těmi, kdo znásilňují děti. Naprostá většina pedofilů se přitom nikdy žádného sexuálního deliktu nedopustí - sexuálně je sice vzrušují děti, ale svoje touhy většinou realizují "jen" jejich obtěžováním nebo masturbací. Naprostou většinu sexuálních útoků na děti mají na svědomí lidé s normální sexuální orientací, často sadisté, pro které je dítě dostupnější objekt než třeba dospělá žena. Pedofilní člověk musí svoji sexuální orientaci celý život skrývat. Jak zařídít, aby se jeho deviance neproměnila v noční můru malých obětí? Léčbě pedofilie se pokusili porozumět redaktor Michal Komárek a režisérka Dagmar Smržová. Je možné účinně předcházet tomu, aby pedofilové svoji deviaci nezvládli a neobtěžovali děti? Na to se ptali dvou pedofilů, kteří byli za sexuální zneužití dětí odsouzeni a nyní podstupují léčbu v bohnické psychiatrické léčebně. A také odborníků, kteří se pedofilii zabývají ve své sexuologické a psychiatrické praxi. Co se dozvěděli, uvidíte v půlhodinové reportáži týdeníku Fenomén dnes.

Fenomén dnes, premiéra 6. 12. 2007 na ČT1

Název: Máme rádi zvířata!?

Víc než dvě a půl miliardy korun ročně utratí Češi za péči o domácí mazlíčky. Chováme nejvíc psů na počet domácností v Evropě a kupujeme jim nejen bonbóny, ale i oblečení, kadeřnické služby nebo hroby. Proč? Zatímco před rokem 1990 se veterináři věnovali hlavně hospodářským zvířatům, dnes se jich většina zabývá domácími mazlíčky. Němým tvářím se operují oční čočky i zuby a nezůstává jen u toho. Specializovaná kadeřnictví nabízejí nejnovější psí módu, sestřih i manikúru. Na největším českém zvířecím hřbitově v pražských Bohnicích se platí za místo až pět tisíc korun a kromě psů, koček a například kudlanek nábožných tu někdy leží i věrní páni svých zvířat, kteří se tu nechávají po smrti rozpráší. Jaké projevy lásky jsou ještě v normě a kdy se oddanost zvířecím společníkům dá označit za chorobnou? Vlastní pohled na lásku ke zvířatům mají lidé, kteří se jim profesionálně věnují. Majitelka útulku pro opuštěné psy, pořadkyně pro chovatelství z pražské ZOO nebo třeba hadař, který vyjíždí lovit hady, o které se jejich vlastníci nezvládli postarat. Co lidem chovatelství zvířat v životě vynahrazuje? Proč si pojišťovací agentka pořídí stovacet domácích mazlíčků osmnácti druhů? Jaké to je, spát v posteli s hadem, a jaká péče může zvířatům uškodit? Proměně vztahu mezi člověkem a domácím zvířetem se věnuje reportáž redaktorky Jolany Matějkové a režiséra Jana Reinische.

Fenomén dnes, premiéra 13. 12. 2007 na ČT1

Název: Národní blob

Vítězný návrh na stavbu nové Národní knihovny rozpoutal v Česku nezvyklou debatu – k architektuře, o níž se po desetiletí nehovořilo, se začal vyjadřovat kde kdo. Futuristický design Jana Kaplického si vysloužil řadu jmen, až u odpůrců i příznivců zdomácněla "chobotnice". Je na ni historická Praha a především konzervativní veřejnost připravena? Kdo by měl architekturu budovy, která má ve jménu slovo „národní“ posuzovat? Má smysl, aby stál nový chrám vědění mimo centrum města? Co by případné odložení stavby znamenalo pro knižní fondy a čtenáře Národní knihovny? Na tyto otázky hledá odpověď reportáž publicistického týdeníku Fenomén dnes - srovnává architekturu v Londýně, Paříži a Praze a nechává promlouvat jak autora „chobotnice“ Jana Kaplického, tak další architektky a vedení české i francouzské Národní knihovny, o jejíž výstavbu se studio Future Systems rovněž ucházelo. Reportáž redaktora Jiřího F. Potužníka a režiséra Martina Dostála.

Fenomén dnes, premiéra 20. 12. 2007 na ČT1

Název: Jsem rodič na dálku

Aby se děvče z Ugandy nestalo prostitutkou, ale třeba švadlenou, na to je potřeba víc než jen chtít. Zranitelnost dětí v rozvojovém světě si už víc než půlstoletí uvědomují organizace, které shánějí finanční podporu pro dětské vzdělávání. V Česku začala takzvaná adopce na dálku fungovat před téměř patnácti lety. Z pár desítek dárců z církevních farností se rozrostla na několik desítek tisíc lidí i mimo církve a v roce 2007 se už díky českým sponzorům vzdělávalo v Africe, Asii, jižní Americe, ale i východní Evropě skoro pětadvacet tisíc dětí a studentů. Pomáhat účinně ale vyžaduje víc než jen dobré srdce. Bohaté evropské státy už několik dekád vydávají miliardy eur na rozvojovou pomoc třetímu světu, a přesto se situace například v subsaharské Africe podle každoroční zprávy OSN spíš zhoršila. Navíc se zvětšuje světová nerovnost a 50 nejbohatších lidí světa má vyšší příjmy než 400 miliónů nejchudších. Adopce na dálku nemá tak ambiciózní plán jako vymýtit chudobu, ale předpokládá, že když děti přijdou do školy kvůli tomu, že tam dostanou najíst, naučí se také číst a psát, získají nové hygienické návyky včetně prevence nemocí, vyučí se nějakému povolání a v dospělosti nebudou záviset na darech vyspělých států. Funguje to? A s jakou pohnutkou se do sponzorování dětí na chudé straně světa pouštějí čeští dárci? O tom všem je vánoční reportáž redaktorky Zuzany Šimůnkové a režisérky Kamilly Vondrové.

Fenomén dnes, premiéra 27. 12. 2007 na ČT1

Název: Rumunsko: první rok v Unii

Právě před rokem přijala Evropská unie za 27. člena Rumunsko. U většiny Evropanů přitom Rumuni vyvolávají obavy ze zaostalosti, bídy, postkomunistické nestability nebo vývozu kriminality. Jsou to stereotypy z doby před 20 lety, kdy komunistická diktatura za fasádou vlastní cesty k socialismu Rumuny zadlužila a vyhladověla. Dnes je ale Rumunsko jiné. Má dostatek zboží, demokracie i sebevědomí. Průmysl zažívá stavební boom a zrodil počítačového tygra. Zemědělství začalo přijímat dotace z Bruselu. A města jsou plná západních aut, obchodů i služeb. Zajímalo nás, čím se dříve opovrhované balkánské zemi podařil takový obrat a jak se Rumunům daří v Unii. Mluvili jsme s voliči při prvním hlasování do Evropského parlamentu, s rodinou obchodníků a důchodcem, s pastevcem ovcí a manažerkou počítačové firmy, s historikem archivů komunistické policie, s novinářem o vládní korupci a s pravoslavným popem při svátku rumunského patrona sv. Ondřeje. Současné Rumunsko představí redaktor Petr Kopecký a režisér Jan Reinisch.